

Spvez podnikatelů pro využití energetických zdrojů

Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

Tel./fax: (+420) 244 467 062 e-mail: spvez@spvez.cz

V Praze dne 25.2.2011

Vážení ministři, členové vlády,

V současné době Ministerstvo zemědělství ČR (dále jen MZe) představilo svůj návrh koncepce vodohospodářské politiky pro období 2011 – 2015, který předalo do mezirezortního připomínkového řízení. Dovolte, abychom Vám předložili náš názor k tomuto návrhu Koncepce MZe.

Jedním z hlavních pilířů a zásadní podmínkou realizovatelnosti této koncepce je vytvoření dostatečných finančních zdrojů s omezením požadavků na státní rozpočet a základem se má stát uplatnění požadavku „uživatel platí“ za využívání vodních zdrojů a nakládání s nimi, včetně uplatnění finančních nástrojů na činnosti v území, které vodní režim a odtokové poměry ovlivňují.

Při této příležitosti požaduje MZe další úpravy stávajících poplatků, jejich příjemců a zavedení nových poplatků uplatnit úpravou legislativy a tak zajistit potřebné finanční zdroje na úhradu očekávaných potřeb vodního hospodářství. Mezi tzv. nové poplatky bylo zařazení i zpoplatnění využití energetického potenciálu vodních toků ve vodních elektrárnách. Nás, jako sdružení provozovatelů malých vodních elektráren, samozřejmě zajímají úvahy MZe týkající se malých vodních elektráren s instalovaným výkonem do 10 MW, kde MZe navrhuje stanovení pro MVE s instalovaným výkonem od 0,1 do 10 MW poplatku za vyrobenou energii 0,10 Kč/kWh. Tento poplatek podle MZe by měl „řešit disproporci“ mezi provozovateli MVE, neboť vlastníci MVE zprovozněných v minulosti se nepodílejí na provozu a údržbě vodních děl a vodních toků na rozdíl od nově zprovozněvaných MVE.

Takovéto úvahy MZe jsou zcela nesystémovým krokem, popírající podporu výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů, jako jeden ze závazků převzatých při vstupu do Evropské unie. Je nutné se ptát, k čemu tyto „poplatky“ mají sloužit, kdo je adresátem příjmů z těchto poplatků a máme-li skutečně zájem na využívání takovéto elektrické energie. Z předkládané koncepce lze spatřovat určitý záměr MZe. Předně konstatuje, že financování by mělo být maximálně z jiných zdrojů, než je státní rozpočet. Z toho vyplývá, že tyto poplatky by měly směřovat přímo do státních podniků Povodí. Domníváme se, že takovýto požadavek je nejen nesystémový, ale i protiústavní, když by mělo být zákonem přikázáno takto financovat další podnikatelské subjekty. Tržní hospodářství tak bere za své. Zřejmě asi i proto žádný takovýto, či obdobný poplatek není v žádném státě EU.

Návrh „Koncepce“ vykazuje vážné nedostatky a není vyloučeno, že kromě vážných pochybností o jeho souladu s ústavním pořádkem České republiky, vyvolává vážné pochybnosti i jeho soulad s právem EU, a navíc i s mezinárodními standardy

zakotvenými v dvoustranných dohodách o ochraně investic. Namísto toho se pokouší předložit návrh, jednoznačně favorizující dominantní hráče na energetickém trhu, a to ještě způsobem, který povede k likvidaci nebo přinejmenším vážnému omezení konkurence. Výsledkem přijetí navrhované předlohy bude pouze další zákon, jenž vede pouze k potenciálně devastujícímu efektu. Hmotněprávní ustanovení by měla brát v úvahu i ekologické aspekty, návrh by měl být vyvážený a garantovat základní procesní záruky proti zneužití. Předkládaný návrh např. nedefinuje dostatečně postavení příjemce poplatku, není jasné, zda jde o soukromou osobu nebo o orgán státu nebo jednotku, která je nadána výkonem veřejné moci. Jde o naprosto základní nedostatek. Není ani jisté, zda a jak by se dotčený subjekt mohl v případě zneužití bránit, není jasné, zda poplatková povinnost bude veřejnoprávní akt nebo zda bude vycházet ze soukromoprávního vztahu založeného smlouvou mezi státním podnikem Povodí a povinným subjektem.

Návrh „Koncepce“ lze v tomto ohledu považovat ve vztahu MVE za šikanózní a jak uvádíme dále, byl-li by návrh přijat jako zákonná norma, porušoval by takový zákon celou řadu základních ústavních principů. Předně principy přiměřenosti a rovnosti při zásazích do základních práv a základní právo na ochranu vlastnictví (legitimní očekávání nabytí a ochrany majetku), právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, porušení zásady přiměřenosti a rovnosti při zásazích do vlastnického práva a práva podnikat. Česká republika je podle čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Mezi základní pravidla uplatňování státní moci v právním státě patří zásada přiměřenosti jejího výkonu.

Úprava daňových a jim obdobných platebních povinností, jakož i stanovení podmínek a omezení pro uplatňování práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, je výkonem zákonodárné moci státu. I tuto formu uplatnění státní moci je proto nutno posuzovat z hlediska splnění zásady přiměřenosti, vyplývající z obecného ustanovení čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), podle něž při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu, přičemž taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. V případě zdanění, resp. zavedení odvodu, je míru přiměřenosti nutno posuzovat ve vztahu jednak k základnímu právu vlastnit majetek, zaručenému v čl. 11 odst. 1 Listiny a k požadavkům plynoucím z čl. 11 odst. 5 Listiny, podle něž lze daně a poplatky ukládat jen na základě zákona, jednak k právu podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost (čl. 26 odst. 1 Listiny).

Pokud jde o jakékoliv takovéto zásahy, lze se ztotožnit s judikaturou Ústavního soudu, v níž jsou regulační opatření a povinné zákonné platby podrobovány v rámci přezkumu jejich ústavnosti testu přiměřenosti (proporcionality). Tento test je relevantní i v daném případě, tedy pro posouzení ústavní konformity poplatku za užívání vodních zdrojů a nakládání s vodami. V tomto testu je tedy třeba posoudit, zda taková zákonem stanovená povinnost vyhovuje požadavku vyloučení extrémní nepřiměřenosti; dodržuje ústavní princip rovnosti ve smyslu vyloučení svévole; a dodržuje ústavní princip rovnosti ve vztahu k dalším základním právům zaručeným ústavním pořádkem. Z návrhu „Koncepce“ vyplývá celkem jednoznačně, že jeho dikce všem těmto zásadám odporuje v jednotlivostech i ve svém souhrnu. Lze proto konstatovat, že s pravděpodobností hraničící s jistotou by při případném napadení zákona u Ústavního soudu, byl zákon nebo jeho části zrušeny, a to právě z důvodů, které jsme uvedli výše. Takovéto situaci lze jistě předejít tím, že bude koncepce zcela přepracována. Pouze komplexní právní úprava dané problematiky je totiž schopna zajistit cíle, jež si zákonodárce musí nutně klást.

Dalším argumentem proti zavedení takového poplatku je skutečnost, že výroba elektrické energie z využívání vodní síly je podporována současně platným zákonem č. 180/2005 Sb. m.j. „zeleným bonusem“. Návrhem MZe se tedy stává nástrojem finančního hospodaření s.p. Povodí i platba konečného spotřebitele za elektrickou energii, především zpracovatelských firem a obyvatelstva, kteří v ceně za elektrickou energii platí i tento „zelený bonus“. Vodní zákon v platném znění v ust. § 57 jednoznačně stanoví, že osoba oprávněná k nakládání s vodami při užívání vody pouze za účelem využití energetického potenciálu k výrobě elektřiny ve vodních elektrárnách do celkového instalovaného výkonu výroby 10 MWe, není povinna podílet se na úhradě nákladů na údržbu tohoto vodního díla (má se zato, že jde především o jez).

Návrh koncepce vodohospodářské politiky MZe rovněž uvažuje podpořit rozvoj aktivit státních podniků Povodí pro získání finančních zdrojů nad rámec zpoplatnění odběrů vod po r. 2013 především výstavbou a provozem malých vodních elektráren. Výstavba a provozování MVE u státních podniků Povodí se tak stává hlavní činností a to na úkor jejich hlavních činností, pro které vznikly. Tento permanentní tlak má zřejmě za cíl vytvořit další finanční zdroje pro s.p. Povodí, aby samy mohly podnikat v oboru výroby elektřiny v malých vodních elektrárnách, a to s vyloučením zejména menších soukromopodnikatelských subjektů (viz úkol F.2: Zabývat se rozvojem MVE pro potřebu vytvořit další finanční zdroje pro vodní hospodářství a zároveň přispět k plnění energetické politiky ČR k posílení rozvoje obnovitelných zdrojů energie). Za tímto účelem již téměř tři roky ministr zemědělství blokuje jakoukoliv výstavbu MVE na celém území ČR a naše stížnosti k tomuto svévolnému postupu nejsou brány v úvahu. K dnešnímu dni, ani přes urgence zasílané ministru zemědělství a předsedovi vlády, poslaneckou interpelací ministra zemědělství, se věc neřeší. Již sama tvorba „Koncepce“ byla záminkou již od poloviny roku 2008 pro obstrukční činnost s.p. Povodí při povolovacích řízeních souvisejících s výstavbou nových MVE, resp. rekonstrukcemi či obnovou starších.

Tvrzení, že tento poplatek by měl „řešit disproporci“ mezi provozovateli MVE je zcela nepravdivé, neboť žádná takováto disproporce ve skutečnosti neexistuje. Rozdíl je pouze v tom, že u nově zahajovaných projektů se investoři „**musí**“ zavázat k platbě „**nájemného**“ za užívání pozemků ve správě Povodí, a to bez ohledu na jejich výměru a charakter, ve výši zpravidla 5% z celkově vyrobené elektrické energie. Jinak jim stavbu nepovolí. Jde o další šlendrián, kterým se MZE prostřednictvím s.p. Povodí snaží znemožnit realizaci podnikatelských záměrů ostatních subjektů.

Neméně významné je připomenutí, že tato vláda již schválila daň na povodňové škody ve výši 100,- Kč měsíčně od každého daňového poplatníka.

Na základě úvahy MZe „uživatel platí“ se můžeme dočkat i na zavedení poplatků za užívání síly větru a slunečního záření a dalších „opatření“ při hledání nerozpočtových prostředků.

Za SPVEZ
JUDr. Jiří Vrba, předseda

Co:
Všem členům vlády